

Komentarji

Medija z "Jugoslovanskim dnevom"

Čikaški razstavi stoletja se vsak teden posebnosti. Vsaka ameriška država svoj dan in tudi tujezemske imajo svoje dneve. Razstavi se ni uradno udeležila, kljub temu da je Jugoslovanski dan, ki je bil na 2. julija. Ta dan bo praznovan, kakor običajno, s praznovanjem (sokolskimi) igrami, petjem, tamburaštvom, plesom in ne vemo s čim še. Na razstavi so povabili tudi profesorja in učenjaka Teslo. Vendar ni znano, vendar imeni služiti za re-

likor moremo razumeti, je reč v rokah onih Srbov, ki so naklonjeni jugoslovanski vladi. Glavni vodja čikaški Srb John Palandič. Med predstaviteljev Jugoslovanskega dneva taje, da je sploh konzul zraven. O Palandiču, da je s konzulom in noče imeti nobenega s njim. Ni pa dvoma, kaj bodo "velikohrvati" ali na ta svoj dan in kje ga imeli, je za nas še uganka. Ključno vprašanje je: ali Jugoslovani — ali kaj jih imenovali? — kajti tu so skregani med seboj. To vedemo tiče slovenske kolonije v Chicagu. Ne vidimo v tej koloniji soje z režimskimi Srbi in to za Jugoslovanski dan, — grupa okoli Amerikan- Slovence, ki je zdaj proti slovenskemu režimu — se je proč.

Če pa je to, da so na sestanku za Jugoslovanski zastopniki slovenskih kolonij priznali, da američani "nimamo kaj pokazati, Srbi pa kolopisalec, Slovenci nimajo 'nič'". Tudi nekdo spomni, da ima dobrega opernega pevca. In za nameček bodo narodne mame organizirale skupino deklet, ki bodo v njih nosi nekaj zaplesale. Bodo katoliški rebeli, bodo aranzirali za Striba poseben koncert, razstave, na katerem nastopi slovenski "čarodej" John Grdina iz Clevelanda. Način — da ne bo kdo rekel, da smo res bankrotirali kulturno — bomo "vsi" zadovoljni.

Črna narodna komedija okoli Jugoslovanskega dneva na razstavi se godi zaradi tega, ker se gospodje ne morejo razumeti, komu bi kimali čikaški Srb ali Veliki Hrvat (za Veliko Slovenijo ni bilo dvignil zastave)! Čikaški in drugod po Ameriki je na tisoče slovenskih, hrvaških in srbskih kolonij, ki pojejo namenoma Jugoslovanskega dneva in ostalih dnevo, ker vedo, da to abotna kimavščina in business.

Čikaški zastavkali Philadelphia, Pa. — Petsto let je zastavkalo proti Col. Aikman Corp., ko je uveljavila nove priganjalske metode. Zastavkala mezdje za 10 odstotkov. Tovarne je morala prenehati uporabljati, ker ni mogla dobiti nakazov, ki bi prevzeli mezarjarjev. Taki se pogumne, čeprav niso organizirani, pa na zmago.

ZBOROVANJE ZNANSTVENIKOV V CHICAGU

Pet tisoč učenjakov iz vseh krajev sveta se sebo ta teden na zboru Ameriške asociacije za podvig znanosti

Chicago. — Ameriška asociacija za podvig znanosti je v ponedeljek odprla svoje letno zborovanje v Chicagu. Ta zborovanje se navadno vrše pozimi, toda letošnje je bilo namenoma določeno za ta čas in v Chicagu, da bodo številni delegatje in gostje imeli priliko posetiti svetovno razstavo. Okrog 5000 delegatov iz vseh krajev Amerike, zastopajočih petnajst sekcij omenjenih asociacij, med temi tudi 27 vodilnih učenjakov iz Evrope in drugih delov sveta je navzočih. Prihodnji teden se pridruži še delegatje 37 afiliiranih organizacij in število zborovalcev naraste na 8000.

Zborovanje je bilo otvorjeno v Palači znanosti na razstavišču, kjer so sprejeli tujezemske goste, nato so se zborovalci razdelili po skupinah po raznih dvoranah v mestu. Vsaka sekcija bo posebej obravnavala probleme, ki spadajo v njeno področje. Na tisoče znanstvenih papirjev bo prečitanih in mnogo novih idej, teorij, bo prijavljenih. Poleg tehničnih poročil, ki so le za znanstvenike, bo tudi mnogo ljudskih predavanj, v katerih bodo skušali pojasniti razne znanstvene izsledke moderne vede navadnim ljudem.

To zborovanje znanstvenikov je — kakor poročajo — največje ne le v Chicagu, temveč v vseh Združenih državah.

Spot ona železnica prišla v konkurz

Rock Island naznanila bankrot, ko je bila njena petičija za posojilo odklonjena

Chicago. — Petičija o bankrotu Chicago, Rock Island & Pacific železnice je bila te dni predložena tukajšnjemu federalnemu sodišču in odobrena. Glede reorganiziranja železnice se ni bil objavljen nikak definitivni načrt, toda poročajo se, da bo procedura bazirala na provizijah zakonov o bankrotih, ki je bil sprejet v zadnjih dneh zasedanja prejšnjega kongresa.

Ta železnica ima 8,333 milj proge v trinajstih državah. Proga drži iz Chicaga do Santa Rosa, N. M., kjer se veže s progo Southern Pacific železnice.

Do krize je Rock Island železnica delala velike profite. Še leta 1929 so lastniki navadnih delnic prejeli dividende \$14 na vsako delnico in to potem, ko je uprava železnice poravnala vse obilgacije. Za lansko leto izkazuje primanjkljaj \$10,000,000 na neplačanih obrestih.

Rock Island, ki je že prejela od vladne korporacije za rekonstrukcijo financ posojilo \$13,700,000, je vprašala za ponovno posojilo, kar pa je odbor korporacije odklonil, nakar je železnica naznanila bankrot.

Mezde v tekstilni industriji padle za 60 odstotkov

New York. — Mezde v tekstilni industriji so padle za 60 odstotkov v zadnjih petih letih in cilj organiziranih tekstilnih delavcev je, postaviti mezde na prejšnjo višino na podlagi zakona o vladni kontroli industrij, se glasi besedilo okrožnice, ki jo je poslala United Textile Workers unija pridruženim organizacijam.

Thomas F. McMahon, predsednik unije, je bil izbran, da sestavi novo mezdno lestvico za tekstilno industrijo, obenem pa bo podvil kampanjo za odpravo takozvanih znojnih delavnic, ki so se pojavile v industriji v tej depresiji.

Obnovitev ekonomske Avstro-Ogrske

Beneš jo baje priporoča. Avstrija je hladna napram tej sugestiji. Boj Avstrije proti Hitlerju pojenjal. Dollfus se ogreva za mir z Nemčijo

Praga, 19. jun. — Tukajšnji "Tageblatt" je v soboto objavil intervju s češkoslovanskim zunanjim ministrom Benešem v Londonu, ki je priporočil vzpostavitev bivše Avstro-Ogrske v ekonomskem smislu. Beneš je rekel, kakor ga citirajo, da edino na ta način bi bila avstrijska republika rešena svojih sedanjih težav.

Dunaj, 19. jun. — Avstrijski oficijelni krogi, kakor tudi dunajski listi, molče na sugestijo češkoslovanskega ministra zunanjih zadev Beneša, ki je baje v Londonu v nekem intervjuu sugestiral, naj se obnovi Avstro-Ogrska v ekonomskem smislu. Menda ne jemljejo resno njegove sugestije.

Avstrijski kancelar Dollfus se je v soboto vrnil iz Londona domov in z njegovim prihodom je poleg izbruh srda proti Hitlerju, katerih je bilo okrog tisoč, so že večinoma izpustili. Dollfus je izrazil željo, da se Avstrija čim prej pomiri z Nemčijo.

Medtem poročajo iz Berlina, da je tja prispel z letalom ogrski premier Julius Gombos z namenom, da ublaži konflikt med Nemčijo in Avstrijo. Gombos je informiral Hitlerja, da Habsburžani izražajo spor za svoje dinastične interese v Avstriji in na Ogrskem, zato je potrebno, da nemška vlada utrdi prijateljske stike z obema deželama.

Kanadski minister se zavzel za brezposelne

Toronto, Ont. — Vlade bi morale znižati izdatke do skrajnosti v dobrih časih in biti bolj radodarne, kadar pride v deželo depresija. Na ta način bi lahko stabilizirale zaposlenost potom gradnje javnih projektov in preprečile pomanjkanje. To izjavo je podal Edgar B. Rhodes, finančni minister, v teku debate, ko je urgiral parlament, naj aprila večjo vsoto za oskrbo brezposelnih.

Izgredi francoskih kmetov proti rubežni

Pariz, 19. jun. — Francoski kmetje posnemajo ameriške farmarje v boju proti oblastem, ki jim prodajajo imetje zaradi ostalih davkov. Včeraj je 1500 kmetov napadlo dražbenike v okolici Amjensa. V izgredu je bilo udeleženih 150 žandarjev in dva sta bila ranjena. Deset kmetov je bilo aretiranih, a sedem je kasneje pobegnilo iz zapor.

Velika zmaga švicarskega delavstva

Curich. — Pri splošnih volitvah o vprašanju, ali naj vlada zniža plače železničarjem in vladnim uslužbencem, so zmagali nasprotniki redukcije — delavci. Za znižanje je glasovalo 409,000 volilcev, proti znižanju pa 503,000. Železničarji

PREJBOSTE PLAČALI, NATO SE BOMO POGAJALI!

Tako je Roosevelt sporočil evropskim defaultistom

Pariz, 19. jun. — Ameriška nota, ki svari Francijo, da ne bo pogajanj za revizijo vojnih dolgov, dokler dolžniki ne plačajo v celoti ali deloma zapadlih obrokov, je povzročila zelo slabo voljo v francoških uradnih krogih. Francozi smatrajo, da sta njihovi dve plačili le odgojeni, ne pa črtani in to bi morala ameriška vlada upoštevati. Francija še vedno upa, da se bo zadeva vojnih dolgov razčistila na ekonomski konferenci v Londonu.

Washington, D. C. — Predsednik Roosevelt je pred svojim odhodom na počitnice narekoval kratke note vsem evropskim vladam, katerim so zapadli plačilni obroki na račun vojnih dolgov zadnji teden. Finska, edina dežela, ki je plačala svoj obrok v celoti, je dobila zelo pohvalno noto. Onim deželam, ki so se opravičile, da ne morejo plačati — kakor Poljska — je Roosevelt priznal vzrok in sporočil, da ga ameriška vlada upošteva; prav tako je upošteval delna plačila nekaterih dežel.

Pograjal pa je Italijo, ki ni navedla dovolj opravičljivega vzroka, najbolj pa je švrknil Francijo, kateri je sporočil, da je "ameriško ljudstvo nekoliko iznenadeno zaradi njenega postopanja." Predsednik je obvestil vse defaultiste, da morajo dolžne obroke priznati in vsaj deloma poravnati predno se bo ameriška vlada pogajala z njimi za ugodnejše pogoje plačevanja.

Stavka kanadskih rudarjev

Na štrajk pozvani vsi rudarji v Novi Skotiji

Sydney Mines, Nova Scotia. — Stavkovni odbor sydneyjskih rudarjev, ki so na stavki proti redukciji plač za 25% že dva meseca, je pozval vse rudarje v Novi Skotiji na stavko.

To akcijo je podvil iz razloga, ker vlada sodeluje z operatorji za zdrobitev lokalne stavke. Odbor v oklicu argumentira, da je splošna stavka potrebna za preprečitev redukcij tudi v drugih krajih te province. Pravi, da so operatorji izbrali rudarje v Sydneyju za prvo tarčo. Ko bi tukaj forsirali redukcijo, bi nato prišli na vrsto rudarji v drugih krajih.

Prvotno je šla taktika stavkovnega dobora za tem, da rudarji v drugih krajih ostanejo na delu, stavkarje pa podpirajo gmotno. Situacija se je toliko spremenila, da so sedaj pozvali vsi na stavko in proti skupni fronti vlade in operatorjev.

so vodili slikovito in uspešno propagando proti redukciji.

"New Deal," ki ga pripravljajo rudarjem

Hitler zahteva fašistično vzgojo za vse

Grozil, da bo vlada vzela otroke protifašističnim staršem

Berlin, 19. jun. — Kancelar Hitler je včeraj v svojem govoru v Erfurtu zagrozil protifašističnim in nefašističnim staršem v Nemčiji, da jim vlada vzame otroke in jih vzgoji v svojem nacijskem smislu.

Hitler je grmel, da bodočnost Nemčije pripada nacijem in vsak nasprotnik mora to razumeti ter se prilagoditi programu "tretjega rajha."

Istočasno je Fritz Sauckel, fašistični guverner države Thuringije, odredil netolerantnost proti vsemu, kar je nefašistično. "Nacijem je edina politična vera v Nemčiji in ničesar drugega ne smemo trpeti," se glasi njegov ukaz. Vsi oni, ki nečisto verjeti v pravičnost fašizma, morajo biti zashamovani kot izdajalci.

Oblačilne unije se spojile v močno zvezo

V novem bloku bodo vodile skupno kampanjo za organiziranje delavcev

New York. — Sedem unij oblačilnih delavcev je sklenilo, da bodo v bodoče delale bolj skupno in kooperirale druga v drugo ter so v ta namen ustanovile zvezo. Sidney Hillman od Amalgamated Clothing Workers je bil izvoljen za predsednika, za tajnika pa Max Zaritsky, predsednik unije slamičarskih delavcev.

Do zveze je prišlo največ valed nove situacije, ki bo nastala pod zakonom vladne kontrole industrij. Unije so se sporazumele, da bodo insistirale na skrajšanje delovnika na 30 ur v tednu za vso oblačilno industrijo, prav tako tudi na zavarovanje proti brezposelnosti.

Novi industrijski zakon ne pomeni, da bo vlada avtomatično silila delavce na organiziranje; daje jim le priliko, da se lahko organizirajo. Ker je v oblačilni industriji mnogo delavcev vseh strok izven organizacije, so se unije sporazumele, da bodo pod zvezo vodile skupno kampanjo. S tem bodo organizatorni stroški mnogo nižji, rezultat pa boljši pod enotnim vodstvom.

Zvezo ali blok tvorijo: Amalgamated Clothing Workers, International Ladies' Garment Workers, Cloth Cap Hat and Millinery Workers, American Federation of Full Fashioned Hosiery Workers, International Pocketbook Makers, Neckwear Workers in United Hatters.

Konferenca med Lewison in operatorji v New Yorku. Premogovni baroni na jugu bodo lahko obdržali odprto delavnico

New York. — Na konferenci med premogovnimi operatorji in Johnom L. Lewisonom od U. M. W. of A., ki se je vrnila te dni v uradu bankirja Barucha o "new dealu" v tej industriji, je očitno prišlo do novega prijateljstva med obema skupinama. Kolikor je znano javnosti, so se zastopniki operatorjev razgovarjali z Lewisonom o priznanju U. M. W.

Vsaj to je jedro sporazuma, ki med drugim določa tudi to, da vsaka stranka izbere 27 članov v skupni odbor, ki bo sodeloval z administratorjem premogovne industrije v smislu novega industrijskega zakona.

Koliko daleč bo seglo priznanje U. M. W., bo največ odvisno od rudarjev samih. To je razvidno iz washingtonske vesti, po kateri so operatorji iz južnih držav dobili zagotovilo administracije, da ne bodo prisiljeni na unioniziranje rudarjev, ampak le na povlačenje plač in skrajšanje delovnika.

Ti operatorji so prišli v Washington v domnevi, da bodo morali priznati tudi unijo, po dobljenih informacijah pa jim je jako odleglo. Zagotovljeno jim je bilo, da bodo lahko obdržali tudi diferenco v cenah osiroma prevoznih tarifnih, ki jim omogočajo konkurenco na severnih trgih. Po teh informacijah so se vrnili iz Washingtona prav zadovoljni.

To veselje jim pa lahko skalijo rudarji, ki imajo po novem zakonu pravico do organizacije. Naravno je, da jih vlada ne bo silila v unijo in tudi od operatorjev je nemogoče pričakovati, da bi jih silili v njo. In če bi se to zgodilo, bi taka unija ne bila dosti vredna, ker bi bila bolj kompanijsko kot delavsko orientirana. To je tudi največja nevarnost pod novim "dealom": da bodo unije še bolj konservativne kot so bile doslej. Lewisona je še sedaj med najkonservativnejšimi in to zna ostati tudi v bodoče, dokler bo on in njegova mašina na krmilu. Novo pobratimstvo z operatorji bo to tendenco le še povečalo.

Koliko mislijo operatorji pod pritiskom administracije zvišati mezde in skrajšati delovnik ne povedo vesti nanašajoče se na "pravila" Natl. Coal asociacije, ki bodo preložene vladi. Vsekakor je gotovo to, da brez močne in militantne organizacije "pravila" operatorjev ne bodo dosti vredna za rudarje. Saj imajo na primer v državi Ohio postavbo, ki daje rudarjem pravico do svojega zastopnika pri tehnični. Odkar so izgubili unijo, je ta postavba zanje mrtva. Slično je tudi v drugih državah.

Operatorji se bodo vsekakor borili proti večjemu povlačenju plač in skrajšanju delovnika. To je razvidno iz izjave Jamesa T. Francisa, predsednika Morganove Appalachian, Inc., v kateri je argumentiral proti zvišanju, češ, da bi bila potem konkurenca z oljno in elektrarsko industrijo še težja.

Kako kompletno je unija izgubila kontrolo nad produkcijo mehkega premoga, pokazujejo številke. Pred desetimi leti je kontrolirala še dve tretjini produkcije, sedaj je kontrolira še komaj eno šestino. Od 300 milijonov ton mehkega premoga, ga unijaki rudarji nakopljejo le 60 milijonov ton.

Še dva politična umora v Bolgariji

Sofija, 19. jun. — Dva nadaljnja macedonska komunisti sta bila ustreljena včeraj v Plovdivu. To so že štirje politični umori v zadnjem tednu.

Prizor iz vstaže na Kubi. Več mesecev so trajali atentati in zahrbitni napadi, toda pred nekaj dnevi je — kakor poročajo — nastala premirje.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene
National Benefit Society

Naročnina: za Zdravne drave (Seven Cl-
ings) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 na pol
leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cienro
\$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; za in-
sestevstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States
(except Chicago) and Canada \$6.00 per year,
Chicago and Cienro \$7.50 per year, foreign
countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Reklami se ne
vrnejo.
Advertising rates on agreement.—Manu-
script will not be returned.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA

2657-49 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS.

Datum v oglepaju, na primer (May 31),
1938), pomeni vašega imena na naslovu po-
menitve, ki je s tem datumom potekla
naročnina. Ponovito jo praviloma, da se
vam list ne pošlji.

Domač drobiž

Vlak ubil člana

West Newton, Pa. — Dne 17.
junija je vlak povozil in na
mestu usmrtil Freda Povirka.
člana društva št. 739 SNPJ. Bil
je star 25 let in rojen tu. Zapu-
šča starše, štiri brate in sestro.

Mlada članica umrla

Ellwood City, Pa. — Jennie
Kočvar, stara 16 let in rojena
tu, je 11. t. m. podlegla srčni hi-
bi, na kateri je bila bolna nekaj
čez mesec dni. Bila je članica
društva št. 542 SNPJ. Članica
mladinskega oddelka je bila od
leta 1925 in pred kratkim je
prestopila v članski oddelke. Zapu-
šča starše, dva brata in štiri
sestre.

Še eden inženir

Hoboken, N. J. — Ferdinand
J. Sikošek, sin znane slovenske
družine v Coltesvillu, N. J., je
zadnje dni naredil izpit v Ste-
vens Institutu of Technology.

Minnesotski fantje v gozdarski
armadi

Chisholm, Minn. — Več slo-
venskih fantov od tu se je vpisa-
lo v Rooseveltovo pogodbovalno
armado. Nahajajo se v taboriš-
ču v Grand Rapidsu.

Svatba

Eveleth, Minn. — Tu se je po-
ročil sin Antona Smolčič iz Au-
rore, ki je mestni rekerder, z u-
čiteljico iz države šole v Duluthu.

Odšli v stari kraj

Cleveland. — Zadnje dni je
štirinajst Slovencev in Slovenk
odpotovalo v Jugoslavijo. Neka-
teri so šli samo na obisk, drugi
pa za stalno.

Okrađen posetnik razstave

Chicago. — Frank Rupe z že-
no vred je posetil razstavo. Pri-
šla sta z avtom iz Kansasa. Zad-
nje nedeljo sta se kopala v jeze-
ru. Ko sta se vrnila k svojem
avtu, sta videla, da je nekdo v-
mil vanj in odnesel vse obleko
in \$150 v gotovini. Ostala je ji-
ma le kopalna obleka.

Slikar Perušek odšel v Wiscon-
sin

Chicago. — Slikar Gregor Pe-
rušek se je že naveličal čikaške
vročine in v ponedeljek se je z že-
no in hčerko vred odpeljal z av-
tom v Madison, Wis. Perušek
je porabil dva dni za ogledovan-
je razstave. Rekel je, če bi imel
zadnjih sto dolarjev, bi jih po-
trošil, da vidi le Palaco znanosti.
Na čikaško razstavo iz starega
kraja

Milwaukee. — Ta mesec pri-
de na svetovno razstavo v Chica-
gu iz stare domovine dr. Josip
Ermenec, brat tukajšnjega po-
grebnika Franka Ermenca, pri
katerem se tudi nastani za časa
svojega bivanja v Ameriki.

Novice iz Južne Amerike

Buenos Aires, Arg. — Tu je
umrl v bolnišnici Jožef Frletič
iz Dola pri Opatjem selu. V Ar-
gentini je bil pet let in bolezen
si je nakopal pri delu v tovarni
plina. V starem kraju zapu-
šča ženo in štiri majhne otroke.
Ker je umrl v veliki bedi, so ro-
jaki kolektali za njegov pogreb.

Rekord posetnosti razstave

Chicago. — Zadnje nedeljo je
128,749 oseb posetilo svetovno
razstavo in plačalo vstopnino.
Prejšnji rekord 119,675 oseb je
bil na otvoritveni dan, 27. maja.
Skupno število posetnikov do
zadnje nedelje presega poldrugi
milijon.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Piknik soc. stranke

Cleveland, O. — V nedeljo, 2.
julija, priredi lokalna socialisti-
čna stranka svoj letni piknik na
Pintarjevih farmah. Ta prostor
je Slovincem dobro znan in ima
za sedanje mizerne čase tudi to
ugodnost, da se pride ceneje do
pikniških prostorov. Za ta slučaj
je pa stranka najela avtobus, ki
bo prevažal udeležence od Not-
tingham kare do pikniških pro-
storov in nazaj brezplačno.

Lokalna socialistična stranka
se pridno pripravlja za jesenske
municipalne volitve in je že no-
minirala svoje kandidate za žu-
pana, koncilmane in enega v šol-
ski odbor. V 23. in 32. wardu sta
nominirana Slovinci: v 23. wardu
je kandidat sodrug Louis Zor-
ko, v 32. wardu pa sodrug Pirc.
V kratkem bodo v cirkulaciji pe-
tice. Sodrugi in somišljeniki so
prošeni, da jih podpišejo.

Kot že omenjeno, se stranka
resno pripravlja na jesenske vo-
litve, ker pa stranka nima fi-
nanc, da bi vodila volilno kam-
panjo v taki meri kot je potreb-
no, upamo, da bodo sodrugi in
somišljeniki to razumeli in pri-
šli na piknik in pripomogli do
gromotnega kakor tudi do moral-
nega uspeha.

Piknik prične že ob 10. uri do-
poldne. Na programu bo več
stvari, ki bodo zanimale vsakega
posameznika. Srečni bodo do-
ležni nagrad. Oddala se bo po-
polnoma nova moška obleka (da-
rovala Lyon Tailoring Co.). Pro-
ste tikete za to obleko lahko do-
bišite pri klubu št. 27; dobitelj bo
moral biti navzoč na pikniku.

Dalje bo na programu petje;
nastopi več delavskih pevskih
zborov. Vršile se bodo igre, tek-
me, plesi itd., kar bo tudi zani-
mivo še za poznejše čase.

Snemalo se bo vse piknikarje
na filmski trak, tako da boste
lahko sami sebe videli pozneje
v filmu.

Se nekaj bo, kar bi moralo za-
paziti vsakega posameznega de-
lavca in delavko. Piknik se bo
za nekaj časa spremenil v proti-
fašistično demonstracijo. Ne po-
zabite tega, ker samo zadnja
točka je toliko važna, da mora
spodbujati vsakega zavednega
delavca in delavko; komur so
brutalnosti fašizma znane, ta ne
bo izostal.

Odbor.

Naši naročniki—

Eveleth, Minn. — Kogar za-
nima čitanje listov, je dnevnik
Prosveta jako priporočljiv, se iz-
ražajo nekateri naši rojaki. To
izražajo z nekim ponosom, ki lo-
či človeka od drugih zemljanov.
Drugi pa, kot da je čitanje listov
delavskega tipa nekaj poniževal-
nega in so zadovoljni s tem, kar
znajo, zato se ne zanimajo za de-
lavski tisk, izvemeli, ako bi pri-
našal kaj dobrih ali kaj dela.
Poznajo list, ali kljub temu se
nečje udeležiti velike misije, ki
jo ta list propagira. Dasi ne pri-
znajajo več rimskega papeža za
svojega vrhovnega poglavarja
se vendar ne morejo ogreti za
delavski tisk.

Ali so vrgli v jarek delavske
smernice, se napolnili po me-
ščansko ter nečje poznati
delavstva, ki hodi po trdi poti?
Ali se izogibljejo delu ali ga pre-
puščajo drugim, bogovom na pri-
mer, kakor to dela naš smešno
otročki klerikalni tisk, ki uči:
drugi si naj blatijo roke, poda-
jajo v boj, nam bo Bog pomagal!
Debela plast teme in nevede
zavija klerikalni tisk, hudobnost
prede v nji svoje mreže. Ali za-
man! Človek, ako se nič ne upa,
nič ne postopi, ne pride nika-
mor zato, ker se bo vedno bal.
Strah se ne premaga s molitvi-
cami, strah se premaga le v gi-
banju.

Prosveta bi lahko pridobila še
mnogo naročnikov, ako bi jih
mogla zadeti s svojim tiskom.
Vsakomur, ki le enkrat čita en
pošten članek, se v njem obudi čit-
atelj, da postane naročnik na list.
Naročanje dobrih listov je
ogromna potreba med nami.
Ali naročnik, ako ne čita lista,
je malo. Čitatelj, tudi eden naj-
boljših, ni dosti. Dandanes mora
delavec biti ne le naročnik in čit-
atelj, ki stremi za znanstvom,
ampak delavec v delavskem vino-
gradu. Izkustva, znanstvo—ako
se ne izmimo v delavnosti—za
koga neki bodo?

Diskuzij o delavskih vpraša-
njih, pristop v organizacijo ne
pomenijo nič brez delavca. Delav-

nost je tista, ki poglubi delavče-
vo pamet in obstoječe razmere,
da jih zapopade, in ki daje mla-
do rast delavskemu gibanju. Na-
ročnik, čitatelj, brez sodelavca,
je koš brez dna, ki se nikdar ne
napolni. So čitatelji, ki čitajo
že dolgo vrsto let, ali vse živo
ne obudi v njih nobene delavno-
sti. Kam neki gredo snovi? Še
vedno se gibajo na desno, levo,
cincajo in podcenjujejo delavski
tisk.

Tovariši, ne podcenjujmo de-
lavskega tiska. Delavski tisk da-
je nove poglede zaslepljajočim,
ki so v morju dvomov in teme
izgubili pogled. Preraja in pre-
rodi vsakega, ki hrepeni zagle-
dati beli dan. Marsikateri kleri-
kalec, ako bi hotel biti pošten, bi
moral priznati, da mu je iz de-
lavskega tiska prisijalo novo živ-
ljenje, ker pot, katero osvetljuje
delavski tisk s svojimi skromni-
mi žarki, je edina pot, po kateri
more in mora vse človeštvo do-
speti do svojega cilja.

Držimo kar imamo: delavski
dnevnik Prosveto!

J. Kovacich.

Javno zaslišanje o brezposelnosti
in podpori

Chicago. — Vprašanje brezpo-
selnosti podpore postaja z vsa-
kim dnem bolj pereče. Ves krik
o zopetnem uposlenju tistih, ki
so sedaj na podporni listi, se le
malo uresničuje. Nobenega dva-
ma ni, da pretežna večina tistih,
ki so na podpori sedaj, bo osta-
la odvisna od take podpore za
nedogleden čas. Ves ustroj obra-
tovanja pomožne akcije (emer-
gency relief), potom katerega se
potreba po taki podpori ugotovi
in podpora razdeljuje, je pa še
v teku raziskovanja.

Načelo, da "nihče ne bo stradal
v tej deželi," ne vključuje niti z
daleka primerno vrsto potreb-
ščin za dostojno preživljanje.
Pritožbe se pogosto čujejo, da se
podpora ne razdeljuje na teme-
lju enakosti in da je razdeljevan-
je pogosto zvezano s preveliki-
mi stroški. Kritika je tudi, da so
nekateri prosilci zapostavljeni,
dočim se drugim spregleduje zlo-
raba podpore. Hišni posestniki se
tudi vedno bolj pritožujejo, da
je preveč pričakovati od njih, da
ne bi zahtevali stanarine od ti-
stih, ki so na podpori.

Predno bo mogoče tako in e-
naka vprašanja rešiti, se bo mo-
rala pomožna akcija kolikor to-
liko preustrojiti, in tudi njena
načela se bodo morala spreme-
niti. To pa ne bo prišlo samo
od sebe. Za to je treba agitacije.
Stvar je treba prineesti pred jav-
nost kakršna je. Potreba po brez-
poselnostni podpori je neovrglji-
va, zloraba tiste se pa v goto-
vih slučajih tudi ne da tajiti.
Glavno je, da se pronajde, kaj je
v sistemu gnilega, da se potem
nadomesti z boljšim. To pa je
mogoče storiti le na podlagi prak-
tičnih dejstev, to je mnenj mno-
gih ljudi, ki so več ali manj po-
sredno ali neposredno v zvezi s

podporo ali pa imajo opraviti z
ljudmi, ki so na podpori.

Da se pronajdejo težnje in
mišljenje raznih faktorjev, pre-
jemnikov podpore, posestnikov
stanovalskih hiš, malih posest-
nikov, ki so sami brezposelni, u-
službenecv pomožne akcije, dav-
koplačevalcev in občanstva v
splošnem, je Chicago Workers'
Committee on Unemployment a-
ranžiral javno zaslihanje o brez-
poselnostni podpori. To zasliha-
nje se bo vršilo na 1831 So.
Racine avenue v četrtek, 22. ju-
nija ob 8. uri popoldne. Občin-
stvo je vabljen, da se udeleži
tega zaslihanja, posebno so pa
vabljeni tisti, ki so imeli izred-
ne poteškoče pri izposlovanju
podpore, in pa tisti, ki imajo ka-
ke pritožbe sedaj.

To je edino zaslihanje te vrste
na južnozpadni strani mesta.
Ker bodo končne pronajdbe ime-
le več ali manj vpliva na bodo-
če smernice pomožnega odbora
(Emergency Relief Committee),
je nadvse važno, da se zaslihanje
udeleži kolikor mogoče največ
takih, ki so odvisni od podpore.
Viri podpore se manjšajo hitreje
kot vrste brezposelnih. Da se ti
virji zagotovijo, je treba izraziti
zahteve brezposelnih za časa. Te
zahteve in težnje pa ne more ni-
kdo izraziti bolje kot brezposel-
ni sami. Tu je prilika; poslušajte
se je.

Simon Trojar.

Tri meseca prosta elek-
trika!Dobe jo vsi odjemalci in mesto
od občinske elektrarne

Toronto, Ont. — Občinska e-
lektarna v Brockvilleu, Ont., je
zapravila za dovoljenje, da da
vsem svojim odjemalcem tri me-
sece zastoj elektrike. Na ta
način hoče praznovati dejstvo,
da je odplačala zadnji dolg in bo
za naprej porabljen ves dobiček
v korist odjemalcev in mesta.

Elektrarna je bila ustanov-
ljena pred 14 leti. V tem času
je forsirala ceno elektrike na
najnižjo točko, izplačala ves
dolg in upropastila privatno
elektrarno. Cena je manj kot
dva centa za kilovatno uro za
domačo porabo, mesto pa pla-
čuje še nižje cene za razsvetljava,
kako tudi tovarne in drugi
večji konzumentje.

Občinska elektrarna ne pro-
ducira elektrike, ampak jo do-
biva od državne Hydro Electric
komisije. Peča se le z distribu-
cijo, kot vse druge občinske e-
lektarne, ki so v Hydro siste-
mu.

Po izjavi predsednika Hydro
sistema J. R. Cooka je v Onta-
rio 60 mestnih elektrarn, ki so
izplačale vse obligacije ali pa
imajo več gotovine na rokah kot
znašajo dolgovi. Povprečna ce-
na elektrike v mestih, ki dobi-
vajo silo od Hydro sistema, je
v tej provinci manj kot dva cen-
ta za kilovatno uro. V Združe-
nih državah, kjer je produkcija
večinoma v privatnih rokah za
privatni dobiček, je povprečna
cena nad šest centov.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

SPET SMETNA NESREČA V
SKALOVJU

Nad Škofjo Loko se je ubil 25-
letni Boguš Burdych

Ljubljana, 22. maja.

Včeraj zvečer se je na povrat-
ku z gore Ljuban v Škofjo Lo-
ko smrtno ponesrečil 25 letni sin
pokojnega škofjeloškega lekar-
narja Boguš Burdych.

Z večjo družbo je odšel opol-
dne na izlet na goro Ljuban nad
Škofjo Loko, a katere so se vra-
čali okrog 6. zvečer. Spotoma so
se pomudili v gorakem naselju
Gabrovem, od koder so v mraku
nadaljevali pot v dolino. Nekaj
časa so hodili vsi skupaj, potem
pa so se nekako razbili in so šli
vsak po svoji poti. Boguš Bur-
dych je hodil sam ter izbral pot
preko skalovitih strmin na Ko-
blo. Ta pot podnevi ni nevarna,
postala pa je nevarna v temi.
Popolna tema je zakrivala nevar-
na mesta, da jih Burdych ni vi-
del. Tako je na nekem mestu
zdrsnil s čevlji ter padel preko
skal kakih 10 metrov globoko.

Njegov brat Genči, ki je s tova-
rišem stopal nekoliko v stran po
drugi poti, je slišal bratov krik
in zaslišal nesrečo. S prijateljem
sta šla iskat brata, a v temi ni-
sta našla. Takrat je prišlo iz
doline nekaj fantov z močno lu-
čjo. Ti so v občestnem jarku na-
šli umirajočega Boguša. Krvavel
je iz glave, kjer je imel na til-
niku veliko rano, a glasno stoka-
nje je pričalo, da še živi. Brat
in tovariš sta bila takoj pri po-
nesrečencu, iz Škofje Loke je
prihitel avto z zdravnico Sosso-
vo ter so ponesrečenca odpeljali
domov v Škofjo Loko. Poklicali
so še enega zdravnika, oba sta u-
gotovila, da so poškodbe smrtne.

Zlomljena je bila hrbtnica, po
vsem telesu je bil potolčen in na
glavi je imel veliko rano. Okrog
petih zjutraj je Boguš Burdych
podlegel poškodbam.

Voznine gor, plače dol.—Ljub-
ljanski tramvaj težko živi, pre-
malo je ljudi, ki se poslužujejo
tega, pri nas dokaj počasnega
sredstva. Voziti se izplača le na
daljše proge. Tako je obisk
tramvaja premajhen in družba
skuša na vse načine uravnove-
stiti stroške z dohodki. Pa se po-
služuje napačnih ukrepov. Če bi
uvedli recimo mesečne karte, s
katerimi se lahko voziš kamor-
koli in kolikorkrat koli hočeš na
dan, bi dobila tramvajaska druž-
ba s tem stalen kader odjemal-
cev. Tega pa pri nas ni. Do ne-
davnega so celo vse te kratke pro-
ge razdelili v posamezne sekcije
in določili vozniko po številu sek-
cij, ki jih prevoziš. To je bilo za
sprevednike zamudno, za potnike
pogosto predrago. Potem so to
dokaj srečno poenostavili: za
vožnje po mestu kamorkoli e-
notna cena (1.50 Din), v Št. Vid
3 Din. Promet se je s tem gotovo
dignil, a tramvajski družbi še
ni bilo pomagano. Zato so skle-
nili uvesti z 20. majem spet no-
vo metodo: če prestopiš, plačaš
namesto poldruga dinarja kar
dva dinarja, pa čeprav se voziš
samo tristo metrov. Če se voziš
naravnost, ne da bi prestopil,
plačaš 1.50 Din, pa čeprav se pe-
lješ 5 kilometrov, če pa prestopiš,
moraš plačati pol dinarja več, pa
čeprav samo za 1 km. S tem mi-
sli tramvajaska blagajna profita-
rati nekaj tisočakov, kar pa ji ne
bo uspelo. Istočasno pa je svo-
jim uslužbencem znižala plače
za 5 do 15%, doklade pa znižala
za 50%. Tako sega tramvajaska
družba zmerom po novih meto-
dah, in to s tako naglico, da bo
kmalu vseh teh metod konec in
obenem najbrž tudi tramvaja.

Za enotnost fašistične organi-
zacije. — Kakor v Ljubljani
"Pohod," v Zagrebu "Pobeda"
(Zmaga), tako izhaja tudi v
Beogradu fašistični tednik "Ju-
goslavija," krog njih se zbira
nekdanji Orjunaši, Srnaovci itd.
Ker je sedanji čas bolj ugoden
za uspevanje fašizma pri nas, so
začeli javno s svojim delovanjem
in izdajanjem svojih glasil. I-
majo organizirane svoje celice,
njih člani so označeni s števil-
kami, zbira se na sestanke in
delajo tudi v drugih rodoljubnih
organizacijah. Zelo ozka je vez
med temi fašističnimi organiza-
cijami in tako imenovanimi
"streliški družinami," ki sme-

jo imeti orožje. Fašisti bi
imeli tudi svojo stranko. Za
tedni je zaprosila notran-
ministra za dovoljenje, da
sme ustanoviti Jugoslovansko
narodna stranka. Notranji
minister je to te dni dovolil. To
fašistična stranka naj bi
svoje udarne čete v imenu
fašističnih omladinikov
zacijah. Prav zaradi tega bi
grajski fašistični tednik
"slavija" v zadnji številki
članek, kjer se zavzema za
žjenje vseh omladinikov
fašističnih (reci: fašističnih)
organizacij v državi. List
je, da nimajo te mladinske
organizacije enega imena in
centralno upravo. In soper
naj bi združene organizacije
stopale? Članek pravi:
"bolj se čuti potreba enot-
cionalistične organizacije,
zunanji in notranji soper-
delujejo na to, da bi str-
melje naše države."

Belokrajinska vasa Dravici
vsa pogorela

V soboto 21. maja popoldne
izbruhnil v belokrajinskih
škkih požar, ki je uničil des-
spodarskih poslopij in dro-
novanjski hiši ter povzročil
za pol milijona dinarjev
arredo so najbrž zakrivilo
ki so se na skednju Joz-
vlovica igrali z vžgalicami.

Kmetje so bili takrat na
na polju in v vinogradih. Je-
dome pa so zagledali, da je
vlovicv skedenj v ognju.
so v vas in klicali na pomoč.
radi vetrovnege vremena
ogonj naglo širil od poslop-
poslopja, ki stoji skoro vs-
drugo ob drugem in so po-
lesena in krita s slamo.

Prihiteli so domačini, pa
nato tudi gasilci Bolakev
Vivodinci (ki so svojo robo-
galo kar na rokah prinesli
voj) potem Metličani s
avtom, Rosalničani, Sla-
ščani, pa tudi iz Radova-
Lokvice. Vsi gasilci so za-
li vse svoje moči, da bi čim
ukrotili požar, ki je grozil
ti prav vasa poslopja v va-
spelo jim je rešiti vsaj
Vendar pa je bilanca potara-
cej huda: nad pol milijona
narjev je škoda.

Ogonj je zajel stanova-
hišo Jožeta Pavloviča, ki je
roda do tal pogorela; popo-
pa mu je pogorelo gospo-
poslopje. Siromašni vdo-
gici Stankovičevi je ogre-
čil vsa domačija, Terenji
čarjevi je pogorela gospo-
shramba s hlevom, Antona
tu je pogorela hiša, Antona
mančič pa je pogorela stana-
ska hiša, hlev in shrambo
delke. Tudi čebešnjak na
gorol Posestnika Nemanja
je bolan ležal v gorci hi-
moralni s težavo prenesti na
sto. Njemu je tudi pogore-
vina in vse ostanke lanskega
delka. Pogoreli, ki so
brez strehe, so se zatekli v
sko poslopje, kjer jim je
teli Božičević odstopil obo-
namesto poldruga dinarja kar
dva dinarja, pa čeprav se voziš
samo tristo metrov. Če se voziš
naravnost, ne da bi prestopil,
plačaš 1.50 Din, pa čeprav se pe-
lješ 5 kilometrov, če pa prestopiš,
moraš plačati pol dinarja več, pa
čeprav samo za 1 km. S tem mi-
sli tramvajaska blagajna profita-
rati nekaj tisočakov, kar pa ji ne
bo uspelo. Istočasno pa je svo-
jim uslužbencem znižala plače
za 5 do 15%, doklade pa znižala
za 50%. Tako sega tramvajaska
družba zmerom po novih meto-
dah, in to s tako naglico, da bo
kmalu vseh teh metod konec in
obenem najbrž tudi tramvaja.

Starček pod vlakom
S Tržanske ceste je kakor
dan odšel tudi 19. t. m. 82-
starček Jože Rakar na spe-
proti Rožni dolini. Ko je
do železniške proge, so bile
pore spuščene. Starček je
gluh, in je slabo videl. Miš-
da vlaka še ne bo, pa se je
nil, splezal pod zaporniki
zi ter stopil na progo — tik
lokomotivo, ki ga je v me-
njem hipu že sgrabila ter v
ob progo. Sunk je bil tako
čan, da je starčka senzo-
zdrbilo glavo ter vrglo v
trov daleč po nasipu, kjer je
blezel mrtev. Kdo je pom-
nec, so ugotovili šele zjutraj,
so ga doma pogreli, vrnili
nesrečo ter si šli odlati na
ca. Bil je Jože Rakar. Svo-
je domnevalo, da gre za
mor, ko pa so njegovi soper-
povedali, da je slabo videl in
popolnoma gluh, je postalo
no, da gre le za nesrečo.

Narodni listi
Ubi množični in
dino!

James Mattern, 28-letni ameriški letalec, na položaj obli svet.

Deseta redna konvencija S.N.P.J.

ZAPISNIK

DESETE REDNE KONVENCIJE

SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
v glavnem stanu SNPJ od 22. maja do 3. junija 1933

19. SEJA

2. junija popoldne

Petrovič odpravi sejo ob 1. popoldne.
Predsednik je imenovan br. Stanich (312).
Mrmolja v imenu poverilnega odseka poroča, da so vsi delegati in delegatke navzoči, razen glavnega zdravnika Zamborja, ki je torej 208 delegatov in gl. odbornikov.
Zupančič prečita zapisnik 17. seje, ki je s par malimi popravki sprejet.
Podboy predlaga, da se preide takoj na volitve glavnih odborov in enoglasno sprejeto.
Petrovič odloči, da so na dnevnem redu nominacije za predsednika.

Nominirani so bratje: Oveň, Cankar in Vidmar. Nominacije Oveň in Cankar.

Poverilni odsek pobere listke in šteje glasove ter poroča, da je bilo oddanih 208 glasov, in sicer za brata Oveňa 89, za brata Cankarja 119 glasov.

Petrovič proglasi brata Cankarja ponovno izvoljenim za predsednika.

Cankar se zahvali za zaupanje, ki mu je bilo s to ponovitvijo izkazano, ter obljubi, da bo delal za dobrobit jednote, tudi one, ki so glasovali proti njemu.

Mrmolja poroča, da je došel br. Zavertnik in da šteje sekcija 209 glasov.

Prvega podpredsednika sta imenovana brata Somrak in Oba sprejmeta nominacijo.

Poverilni odsek pobere listke in prešteje glasove. Izid glasu sledi: Somrak 105, Vidrih 100 glasov; tri glasovi neveljavni. Skupaj oddanih 208 glasov.

Somrak, ki ga predsednik proglasi za izvoljenim, se zahvali, da bo deloval za vse brez razlike.

Mesto drugega podpredsednika sta imenovana brata Grum in Oba sprejmeta nominacijo.

Poverilni odsek pobere listke in prešteje glasove ter poroča, da je bilo oddanih 209 glasov. Trije glasovi neveljavni. Oddanih je bilo 209 glasov.

Lekar se zahvali za izkazano naklonjenost ter obljubi, da bo deloval za jednoto, kakor je to delal tudi doslej.

Dnevnem redu je nominacija za mesto glavnega tajnika. Na ta brata Vider in Turk. Br. Baumlich, ki nominira turka, predloži pismo izjavo s kvalifikacijami, ki jo je podal v smislu pravil.

Medju glasov poroča poverilni odbor, da je bilo oddanih 209 glasov, in sicer za brata Vidra 123 in za brata Turka 86 glasov.

Petrovič proglasi brata Vidra kot gl. tajnika. Br. Vider in Turk se zahvali za zaupanje, ki mu je bilo s ponovno izkazano. Obljubi, da bo i v bodoče delal za jednoto svoji najboljši moči protoktiral.

Mesto bolniškega tajnika so imenovani bratje Gradišek, Medveshek. Sprejmeta brata Gradišek (131) in Novak.

Poverilni odsek pobere listke ter prešteje glasove, poroča, da je bilo oddanih 209 glasov, in sicer za brata Gradiška 105 in za brata Novaka 104 glasovi.

Gradišek, ki ga predsednik proglasi izvoljenim za bolniškega tajnika, se zahvali ter zagotovi delegate, da bo vedno deloval na najboljši moči za interese jednote.

Najst minut odmora.

Petrovič poroča, da je prejel od članic v kuhinji čikašev SNPJ lepo razglednico s pozdravi za delegacijo. Se na znanje z zadovoljstvom.

Dnevnem redu je nominacija za mesto glavnega blagajnika. Nominirani so bratje Lotrich, Vogrich in Novak. Br. Lotrich sprejmeta nominacijo.

Prešetju glasov poroča poverilni odsek, da je bilo oddanih 209 glasov, in sicer za brata Vogriča 128 in za brata Novaka 81 glasov.

Petrovič proglasi brata Vogriča izvoljenim za glavnega blagajnika.

Vogrich obljubi, da bo tudi v bodoče enako vestno deloval. Omeni tudi, da cení višje zaupanje, ki mu je bilo sklonovno izvolitvijo, kakor pa službo samo, četudi seveda ni brezpomembna.

Mesto gl. upravnika sta imenovana brata Godina in Medveshek. Sprejmeta brata Godina 106 in Medveshek 101 glas. Br. Godina in obljubi, da bo še naprej vestno vršil svojo funkcijo.

Dnevnem redu je nominacija za glavnega urednika. Siskovich predlaga, da konvencija proglasi brata Ivana Siskovicha izvoljenim za glavnega urednika. Podpirano in glasov sprejeto.

Petrovič proglasi brata Moleka kot ponovno izvoljenega za glavnega urednika.

Mesto predsednika gospodarskega odseka so imenovani Petrovič, Siskovich, Cvetkovich, Alesh in Olip. Zadnja smita, ostali sprejmejo.

Poverilni odsek pobere listke ter prešteje glasove in poroča, da je bilo oddanih 209 glasov. Oddanih je bilo 209 glasov.

Somrak, ki vodi sejo, proglasi brata Petroviča kot novega gl. gospodarskega odseka.

Petrovič se zahvali in obljubi, da bo po svojih najboljših močeh skazati vrednega tega zaupanja.

Glavni gospodarskega odseka so imenovani bratje: Alesh, Siskovich, Oveň, Vidrih, Lekše in Zarnik. Nominacije sprejmejo bratje Alesh, Olip, Cvetkovich in Siskovich.

Petrovič pojasni, da naj vsak glasuje za dva člana. Poverilni odsek pobere glasovnice ter prešteje glasove in poroča, da je bilo oddanih 112 glasov.

Cvetkovich, izjavi, da bo vedno pošteno in vestno deloval za jednoto.

Olip se lepo zahvali za zaupanje.

Vogrich predlaga, da se danes zvečer zboruje od 7. do 10. ura in z večino sprejeto.

Petrovič zaključuje sejo ob 4:50 popoldne.

Novak, konv. predsednik. Jacob Zupančič, zapisnikar.

20. SEJA

2. junija zvečer

Br. Petrovič odpravi sejo ob 7. zvečer.

Za reditelja je imenovan br. Laush (239).

Br. Mrmolja poroča v imenu poverilnega odseka, da je navzočih 209 gl. odbornikov in delegatov.

Br. Zupančič prečita zapisnik 19. seje, ki je sprejet kot čist.

Br. Petrovič ugotovi, da je na dnevnem redu volitev predsednika porotnega odseka. Imenovani so bratje Goršek, Bruce, Terčelj, Sular in Vratarič. Sprejmeta brata Goršek in Bruce.

Člani poverilnega odseka poberejo in prešteje glasovnice ter poročajo, da je bilo oddanih za brata Gorška 112, za brata Brucea pa 96 glasov. Skupaj oddanih 208 glasov.

Br. Petrovič proglasi brata Gorška kot predsednika gl. porotnega odseka za nadaljnja štiri leta. Br. Goršek se zahvali in obljubi, da bo tudi v bodoče deloval nepristransko za koristi jednote.

Otvorjena je nominacija za štiri člane porotnega odseka. Imenovani so bratje: Terčelj, Vratarič, Barbič, Podboy, Sular, Kobi, Spiller, Zarnik, Morsi, ses. Močnik, Bruce, Mrmolja, Klopčič, Mahkovič in Zevnik. Vsi sprejmejo razen brata Brucea. — Br. John Kobi, član društva št. 205, je predložil pismo izjavo s svojimi kvalifikacijami, ker ni član konvencije. Isto je storil br. Louis Mahkovič, član društva št. 362, ki tudi ni član konvencije. Oba sta bila pravilno nominirana.

Br. Petrovič izbere nov števni odsek, in sicer brate Klemen, Stravasin, Koehevar (601), Zorko in Zarnik. Vsi sprejmejo ter takoj poberejo glasovnice ter se odpravijo na štetje glasov.

Br. predsednik naznani, da je na vrsti nominacija za predsednika nadzornega odseka. Imenovani so bratje Zaitz (Chicago), Jacob Ambrozich in Hraat. Brata Zaitz in Ambrozich sprejmeta.

Poverilni odsek pobere in prešteje glasovnice ter poroča, da je bilo oddanih za brata Zaitza 105 in za brata Ambroziča 102 glasova.

Br. Petrovič proglasi brata Zaitza kot ponovno izvoljenega predsednika nadzornega odseka. Br. Zaitz pravi, da se mu ne zdi potrebno zahvaliti se, kajti poverjenje je zaslužil. Oni, ki so glasovali proti, niso glasovali tako radi tega, ker mislijo, da je slab nadzornik.

Za mesto dveh članov nadzornega odseka so imenovani bratje: Rimac, Ambrozich, Hraat, Malgai, Grosdeck, Tekautz, Martz, Morsi, Muhvich, J. Zupančič, M. Turk in Lotrich. Nominacijo sprejmejo bratje: Rimac, Ambrozich, Hraat, Malgai, Grosdeck, Martz, Muhvich, Zupančič in Turk. Jacob Zupančič član društva št. 1, in Matthew J. Turk, član društva št. 131, nista člana konvencije in sta potom dveh delegatov predložila pismene izjave s kvalifikacijami v smislu pravil.

Poverilni odsek pobere in prešteje glasovnice ter poroča o izidu:

Malgai	102 glasov
Hraat	77 "
Ambrozich	88 "
Turk	40 "
Rimac	55 "
Zupančič	19 "
Martz	5 "
Muhvich	5 "

Dve glasovnica sta neveljavni.

Ker ni noben kandidat dobil zadostne večine, se ponovno glasuje za dva člana nadzornega odseka, in sicer so na ožjih volitvah prvi štirje, ki so dobili največ glasov. Poverilni odsek pobere in prešteje glasovnice ter poroča, da so dobili:

Malgai	120 glasov
Ambrozich	100 "
Hraat	89 "
Rimac	71 "

Br. Petrovič proglasi brata Malgaja izvoljenim v nadzorni odsek ter odloči, da se vrše ožje volitve med bratoma Ambrozich in Hraat.

Br. Malgai se zahvali in obljubi, da se bo skazal vrednega zaupanja s svojim vestnim delom za jednoto.

Ko poverilni odsek pobere in prešteje glasovnice, poroča, da je bilo oddanih za brata Ambroziča 124 in za brata Hraata 85 glasov.

Br. Ambrozich, ki je proglašen kot član nadzornega odseka, izjavi, da bo skušal delovati za vse člane enako po svojih najboljših možnostih.

Števni odsek, ki je štel glasove pri volitvah za člane porotnega odseka, poroča, da so dobili:

Terčelj	99 glasov
Podboy	95 "
Sular	86 "
Barbič	74 "
Vratarič	57 "
Močnik	50 "
Spiller	47 "
Morsi	41 "
Zarnik	37 "
Kobi	31 "
Zevnik	31 "
Mrmolja	29 "
Klopčič	22 "
Mahkovič	2 "

Br. Petrovič ugotovi, da ni bil nobeden izvoljen kot član porotnega odseka, in da gre prvih osem, ki so dobili največ glasov, na ožjo volitev.

Števni odsek pobere glasovnice ter se odpravi na štetje glasov.

Na dnevnem redu so volitve zastopnikov gl. odbornikov. Za namestnika podpredsednika sta imenovana brata Frank Gradišek (613) in Kosele (699). Oba sprejmeta.

Poverilni odsek pobere in prešteje glasovnice ter poroča, da je prejel br. Gradišek 108 in br. Kosele 92 glasov. Za namestnika gl. podpredsednika je torej izvoljen br. Gradišek, ki se za zaupanje zahvali.

Na dnevnem redu je nominacija za mesto namestnika bolniškega tajnika. Imenovani so bratje: Tekautz, Riaka, Bruce, Medveshek, Muhvich in Novak. Sprejmejo bratje: Tekautz, Muhvich in Novak.

Poverilni odsek pobere glasovnice in prešteje glasove ter poroča, da so dobili:

Novak	88 glasov
Tekautz	60 "
Muhvich	44 "

Ker ni nobeden dobil potrebne večine, prideta brata Novak in Tekautz na ožjo volitev.

Br. Petrovič zaključuje sejo ob 10.10 zvečer.

Matt. Petrovič, konv. predsednik. Jacob Zupančič, zapisnikar.

21. SEJA

dne 3. junija dopoldne

Br. predsednik odpravi sejo ob 8. zjutraj ter imenuje delegata Gorenca za reditelja. Navzočih je 208 delegatov in gl. odbornikov.

Čitan je zapisnik 18. seje, ki je z malimi popravki soglasno sprejet. Sledijo ožje volitve za namestnika gl. bolniškega tajnika med br. Novakom in Tekavcem.

Br. Novak izjavi, da želi umakniti svojo kandidacijo v prid br. Tekavcu.

Br. predsednik vpraša tretjega kandidata br. Muhvicha, ali zahteva ožje volitve. Br. Muhvich pa sledi vzgledu br. Novaka in zbornica soglasno izvoli br. Tekavca za namestnika gl. bolniškega tajnika. Br. Tekavec se zahvali zbornici na izvolitvi ter jo zagotavlja, da bo v slučaju potrebe pošteno in vestno delal kakor bodo zahtevali interesi jednote in njenega članstva.

Nominacija kandidatov za namestnika gl. blagajnika. Nominirani so br. Sostarich, Novak in Mrmolja.

Nominacijo sprejmeta br. Novak in Mrmolja.

Za br. Novaka je oddanih 117 glasov, za br. Mrmolja 85, 3 glasovnice so neveljavne, vsega skupaj oddanih 205 glasov. Izvoljen je br. Novak.

Poverilni odsek sporoči rezultat volitev 4. članov gl. porotnega odseka kot sledi: Trčelj 110 glasov, Podboy 116, Sular 106, Barbič 98, Vratarič 87, a. Močnik 70, Spiller 67 in Morsi 47. Izvoljeni so Trčelj, Podboy in Sular. V ožje volitve gresta Barbič in Vratarič.

Rezultat ožjih volitev: za br. Barbiča oddanih 112 glasov, za br. Vratariča 96 glasov, torej je izvoljen br. Barbič.

Nominacija kandidatov za namestnika upravitelja publikacij. Nominirani so br. A. Garden, Medveshek, Anton Hraat in L. Kaferle. Nominacijo sprejmejo Garden, Medveshek in Hraat.

Rezultat: Medveshek 107 glasov, Garden 87 in Hraat 13 glasov. Izvoljen je Medveshek.

Nominacija kandidatov za namestnike članov gospodarskega odseka. Nominirani so br. Zajec (Milwaukee), Benedict, Ferlin, Kosela, Rimac, C. E. Zarnik, Bruce (Lorain, O.) in a. Smoltz. Nominacijo sprejmejo br. Zajec, Ferlin, Rimac, Zarnik in Benedict. Rezultat: Zajec 101 glas, Ferlin 44 glasov, Rimac 86 glasov, Zarnik 34 in Benedict 94 glasov. Ker nobeden izmed kandidatov ni dobil potrebne nadpolovične večine, odredi br. predsednik ožje volitve, iz katerih odpade samo br. Zarnik.

Izid ožjih volitev: br. Zajec 108 glasov, br. Ferlin 43 glasov, br. Rimac 89 glasov in br. Benedict 109 glasov. Izvoljena sta br. Zajec in Benedict.

Sledi nominacija kandidatov za 2 namestnika v gl. nadzorni odsek. Nominirani so F. Pezdur, J. Vidmar, Grosdeck, Gorenz, Kaferle, Krivokapich, Prevec, Kosela, Laush in Spiller. Nominacijo sprejmejo Pezdur, Vidmar, Grosdeck, Gorenz, Krivokapich, Laush, Spiller in Kosela. Ker nihče izmed kandidatov ne dobi potrebne nadpolovične večine, odredi br. predsednik ožje volitve med kandidati Pezdurjem, Vidmarjem, Koselo in Spillerjem. Rezultat: Pezdur 123, Vidmar 119, Kosela 79 in Spiller 80 glasov. Izvoljena sta Pezdur in Vidmar.

Nato nastopi odsek za resolucije.

Br. Pečnik (39) pravi, da je bila poslana na gl. urad neka pritožba društva 735, ki pa ni bila predložena konvenciji.

Br. Vider odgovori, da je zadnja konvencija sklenila, da morajo biti vse prošnje in pritožbe tukaj 15 dni pred konvencijo, da pa se sedanja konvencija ni držala teh zaključkov, kar ni dobro, kajti pravila je treba vpoštovati.

Br. predsednik pojasni, da je sklep konvencije, da sme take zadeve vpoštovati in da je to odvisno od tozadevnih konvenčnih odskov.

Br. Podboy predlaga, da konvencija stvar prepusti gl. upravni odseku v rešitev.

Zbornica soglasno osvoji predlog br. Podboja.

Nato dobi besedo br. Olip ter čita:

RESOLUCIJA

glede ustanovitve sklada za stare in onemogle člane

Deseta redna konvencija Slovenske narodne podporne jednote, zborujoča v Chicago, Ill., od 22. maja do 3. junija 1933, uvidi, da je število članov, ki so stari in onemogli in obenem brez sredstev za preživljanje, vedno večje, ter smatra, da je potrebno, da se nekaj stori za take člane.

In ker SNPJ nima posebnega sklada v take avrhe, konvencija pa uvidi, da je prišel čas, ko je treba pričeti z nabiranjem finančnih sredstev v ta namen,

ZATO SKLENE, da se ustanovi poseben sklad za stare in onemogle, v katerega plačuje vsak član po en cent mesečno, ter da se ta sklep uveljavi z dnem, ko stopijo v veljavo pravila, ki jih sprejme ta konvencija.

Priporočilo odseka za resolucije: Ker je konvencija znižala assessment in konvenčni sklad za 1c in bi torej sprejem te resolucije ne pomenil povišanja assessmenta, dalje, ker uvidevamo, da je tak sklad potreben, posebno ako bi jednota kdaj ustanovila zavetišče ali farmo za onemogle člane, priporočamo, da konvencija odobri to resolucijo. Podpisani: J. Olip, I. Molek, L. Junko, F. Podboy in Leo F. Perušek.

Predlagano in podpirano je, da se resolucijo sprejme.

Besedo dobi br. Cankar, ki pravi, da se pobrigamo za ostarele člane in da je potrebno, da se tozadevni sklad začne takoj nabirati. Meni, da je en cent mesečno tako malo, da noben ne bo občutil, in da se bo na ta način lahko nabralo v tem skladu do druge konvencije blizu \$15,000.00, kar bo ustvarilo možnost, da prihodnja konvencija kaj ukrene glede nakupa sveta za farmo ali kaj drugega v tem pogledu. Priporoča, da se resolucijo sprejme.

Br. Godina želi, da bi se pooblastilo gl. upravni odsek, da sme v slučaju izredno nujne potrebe rabiti ta sklad pred prihodnjo konvencijo.

Br. Olip pojasni, da je to predvideno v resoluciji.

Resolucija je soglasno sprejeta.

Nato je predložena naslednja resolucija:

BE IT RESOLVED: That the Tenth Regular Convention of the Slovene National Benefit Society in session in Chicago, from May 22 to June 3, 1933, inclusive, approves by roll-call votes that all decisions, amendments, and changes of the By-laws, accepted by the said Convention shall become effective July 1, 1933, after which date any section of the By-laws not in accordance with the said changes becomes null and void.

WITNESS our hands and the seal of said corporation, the 3rd day of June, A. D., 1933.

SLOVENSKA NARODNA PODPORNA JEDNOTA
(SLOVENE NATIONAL BENEFIT SOCIETY)

Vincert Cankar, Supreme President, Matt Petrovich, Chairman of the Convention, Fred A. Vider, Supreme Secretary, Donald J. Lotrich, Secretary of the Convention.

Chicago, Illinois, June 3, 1933.

Br. Vider pravi, da je potrebno, da se ta resolucija sprejme potom polimenskega glasovanja.

(Bodo pridružili.)

Tone Seliskar:

NASEDLI BROD

Roman v treh delih

Stal je tako ob strelnici in pregledal kos sveta pred seboj. V divjem, oglušujočem, peklenem treskanju granat se je stikal kakor dete ob prsteno steno. Vendar je gledal in skušal dognati, kar je videl.

Pod njim v zraku se je razpočil šrapnel. Bel oblček se je raznesel in izginil nenadoma. Na ravnicah je videl, kako so se poglajali majhni, drobni ljudje iz črne lise na travnik in oddirjali naprej. Beli oblčki so se odpirali nad njimi, cepali so po tleh, se vzdigovali in dirjali do prihodnjega jarka.

Nekateri so obležali. Nad njim laja strojnica. Posamezni strelci vojakov klopočejo vzdolž vseh jarkov. Tu stoji in vidi, naslonjen na mokro prst, mnogotere stvari. Sliši bučanje peklenih viher, trepeče ob krohotu granat, ki tipljejo vedno bliže.

Na desni strani jarka je priletela granata v star zapuščen, ugrt zakop. Tramovje se je razcefralo in planilo v zrak, kakor bi roj ogromnih žuželk zvihral iz zemlje. Njegov zaklon je tvoril ozek, šiljast rov, ki se je odcepil od jarka navzgor po bregu. Jeklena plošča na prsobranu ga je varovala krogel. Zda pa zdaj se je katera izgubila in oplazila jeklo. Vsakrat je vrgel glavo nazaj. Kadar se je zadržal v blatu, je zamolklo plosnilo.

Pogledal je na uro. Komaj deset minut je tu, njemu pa je dolga večnost.

Da bi bila vsaj dva, laže bi bilo! Mrak je zajel počasi vse predmete. Polagoma se je nočilo in v tej poltemi so se vžigali bleški granat še veliko huje. Daleč spredaj se je zablistela raketa in padala nazaj na zemljo kakor ogromen zelen mesec.

Puškarnje je ponehalo, le posamezni strelci so se zadržali v temo. Sklonil se je čisto na dno rova in prižgal cigareto. Potem se je znova naslonil na blato. Pogledal je skozi strelnico.

Tema. Ničesar ni bilo videti. Tedaj je po zraku zabučalo, kakor bi se vozil neznan duh pod nebom. Vrgel se je ploskoma v lužo, ki se je natekala v rov. Ogromen, do nebes segajoč plamen je preklal noč. Zemlja se je odprla s strašnim treskom. Jeklena plošča se je snela iz prsti, plast padajočega blata ga je zasula.

S težavo se je izkopal. Dva vojaka sta se priplazila po jarku in mu pomagala na noge. Naslonil se je na steno. V desni roki je začutil pekočo bolečino.

Izpod rokava se mu je v dlan stekala kri. Nekdo ga je prijel okoli ramen in ga vodil po rovu. Drugi je ostal na preži.

— Drobeč granate! je dejal tovariš. Najbrže nič hudega.

— Boli! je zastokal Justin. Noge so se mu tresle, vedno bolj se je naslanjal na tovariša.

— Ampak, fant, nazaj pojdeš! To je sreča v nesreči!

V zakupu so mu slekli plašč in bluzo. Nekdo mu je prerezal rokav srajce. Bolečina je vedno bolj pritiskala. Bilo mu je, kakor da se bo zdaj pa zdaj zgrudil in zapri oči. Videl je tovariše kakor v megli.

Na levi roki nad komolcem je bila velika, raztrgana rana. Drobeč granate mu je razcefral meso in močno je krvavel. Za silo so ga obvezali. Nekdo mu je dal požirek ruma.

— Zda pa jo kar odkuri na preobvezovališče! je dejal kaprol in vesel bodi, da ni hujšega! Določil mu je spremljevalca.

Granate so uhajale preko jarka. Plazila sta

se po vijugastem rovu navzdol. Kadar je zasikalo po zraku, sta se vrgla na tla. Justin je hodil kakor v omotici. Držal se je za roko svojega vodnika. Ko sta izstopila iz rova, sta zšla v globok jarek, ki ga je zvrtila granata. S težavo sta se izvlekla iz mastne brozge, ki ju je vlekle nazaj.

Zadaj za njima so blestele v zraku rakete in strojnice so znova prasketale. Granate so sekale venomer.

— Napadajo! je dejal tovariš. Justin se je vlekel za njim. Naletela sta na stražo, ki jima je pokazala smer.

— Čez klanec se žurita, je dejal stražar. Tja se zelo rade izgublja granate! O pravem času sta jo popihala.

Pred njima je vrglo v zrak zemljo in dušec ekrazit ju je zajel.

— Za meno, hitro! je priganjal tovariš.

Vlekla ga je za roko. Dirjala sta preko zasneženega travnika in se poglajala na strm klanec, za katerim je bilo obvezovališče. Tipala sta, da ne padeta v jame, ki so jih izkople granate. Justin je dirjal s poslednji močmi. Vedel je:

— Tam zadaj je rešitev in konec vojne!

Odzad je prižvižgalo, kakor bi nekaj nevidnega, silnega vrglo jekleno zanko za njima.

— V jamo! je zakričal tovariš in potegnil Justina za seboj v lijak.

Potem so ju zajeli ogenj, prst, blato. Justin je zračni puh z vso silo potisnil v mastno ilovico. Tovariš je čepel pod njim do pasu v vodi.

Ko se je otrešel silovitega brnenja v glavi, se je prijel za rob jame in se potegnil kvišku.

— Daj no! je pozval tovariša.

Tovariš se ni ganil. V temi ga je komaj razločil. Puška čev se je lesketala nad njegovim obrazom, glava mu je mrtvo visela na prsi.

Stegnil se je nazaj v jamo in ga prijel za glavo. Bliskovito je potegnil roko k sebi in pridušeno vzkrilnil. Na prstih se mu je lepila topla vlaga. Segel je v odprto črepijo svojega tovariša.

Raznesek granate mu je odnesel lobanjo. Divja groza ga je popadla. Splazil se je po vseh štirih na vrh. Za njim je padla granata. Predalec je bila. Na vrhu se je oddahnil, na smrt utrujen se je za nekaj hipov zleknil v sneg.

Zaspal bi rad. Toda rana ga je pričela skeleti.

Četa pešev ga je ustavila.

— Kam? ga je vprašal praporščak. Ranjen? je dejal na to? Kar tod naprej, potem pri hosti na levo!

Obvezovališče je bilo zadaj za hribom v zapuščenem opekarni. Zdravnik mu je razkužil rano, jo obvezal in dejal podčastniku, ki je stal poleg njega:

— Lepa rana! Če ne bo zastrupljenja, bo v štirinajstih dneh dober.

Tu se je šele pričel zavedati. Obvezana rana ga je sicer bolela, toda polagoma je prihajalo vanj tisto sproščenost, ki človeka zgrabi, kadar ga objame zavest, da je ušel smrti.

Razgledal se je okoli sebe. Bili so v velikem golem prostoru. Na tleh ob zidu so ležali na slami ranjenci. Težko ranjeni. Nekateri so stekali, drugi vpili, mnogi ležali negibno in nemo kakor mrtvi. Sanitežji so jih odnašali na vozove. Mladenčič od sedemnajstega pehotnega polka je zatulil, ko so ga dvignili:

(Dolje prihodnjik.)

M. Djurić-Topalovičeva:

Karl Marx o ženi

Nevedneži iz vseh slojev kakor tudi poznavalci marxizma iz kdovekatere že roke, trdijo, da sta Marx in Engels odvzela rodbini idilo in da zahtevata odvajanje žene od doma, gospodinjstva in rodbine. Vendar pri vsem tem nihče ni bil bolj ali manj od Karla Marxa. Nihče se ni bolj zavzemal za čistoto rodbinskega življenja kakor ravno on. In nihče pred njim ni tudi odprl proste poti in razvoja ženi kot bitju, ki je enako in enakopravno z moškim. Poglejmo samo v Marxov "Komunistični manifest", ki ga je izdal 1848. leta:

"Rodbinskim odnosom je meščanstvo vzel ono sentimentalno značaj in ga povsem podredilo denarnim vprašanjem. "V kolikor je za ročno delo potreba manj izvežbanosti in manj moči, s tem hočem povedati, v kolikor se moderna industrija bolj razvija, v toliko bolj zamenjuje moško delo ženska. Razlike v spolu in letih starosti za delavske razrede nimajo nikakoli drugega pomena, kakor da je delavec brez lastnine; njegov odnošaj do žene in otrok ni nič drugega kakor odnošaj meščanskega razreda. Samoobsebi umevno pa je, da to priporočilo ni namenjeno proti ustanavljanju posameznih organizacij, ki bi jih vodili delavci, ampak proti tistim, ki bi bili združeni delavci in delavke."

ni naravnih dopolnil pa sta prisilna samskost delavca in javna prostitucija. S padcem teh dveh dopolnil bo padla tudi meščanska rodbina sama, in z izginotjem kapitala bosta izginili prva in druga."

Meščanski zakon je v bistvu samo zajednica poročenih žensk. In največ, kar bi se moglo komunistom očitati, je namen, da na mesto prikritih, licemerne zajednice žensk uvažajo uradno, stvarno zajednico. Pri tem je jasno, da bo z izginotjem današnjih produkcijskih pogojev izginila tudi ta zajednica žensk, ki je samo posledica teh pogojev, t. j. da bo izginila tako uradna (javna) kakor tudi tajna prostitucija.

V drugem svojem programatičnem listu, v "Inauguralni adresi", ki jo je Marx izdal 1864. leta za Mednarodno delavsko asociacijo (Prvo internacionalo) se Marx odkrito izreka za enakopravnost spolov in zahteva svobodno sodelovanje ženske poročnice, ker je v svojem lastnem življenju videl, kaj pomeni sodelovanje z razvito in duševno možu sorodne žene, a svojo soprogo Jenny Marx namreč:

"Priporočila se ustanavljanje ženskih društev v okviru delavskega razreda. Samoobsebi umevno pa je, da to priporočilo ni namenjeno proti ustanavljanju posameznih organizacij, ki bi jih vodili delavci, ampak proti tistim, ki bi bili združeni delavci in delavke."

Uspeli racionalizacije

Da ima racionalizacija, ki je bila izvedena v industriji v tekočem stoletju poleg solčnih tudi senčne strani, je marsikomu znano. Iz Bulletin V. S. K. (Basel) navajamo nekaj primerov, ki naj pokažejo kako je racionalizacija v ogromnih razmerjih povečala in povišala možnosti produkcije:

V premogovnikih je bilo do nedavna navezano delo večino na ročno delo oz. pogon. V novejšem času pa je bila storitev posameznega rudarja zaradi uporabe stisnjene zraka in strojev povečana za dno od 1161 kilogramov na več kakor 2000 kilogramov. Primer in dokaz za to je n. pr. naša Trboveljska premogokopna družba, kjer producirajo danes s 5000 delavci več premoga kakor so ga pred 10 leti s skoro 10.000 delavci.

V železarski industriji je narasla letna produkcija delavca zaradi racionalizacije oz. od početka racionalizacije od 457 na 650 ton.

Predno je Henry Ford izdeloval avtomobile na tekočem traku je zahtevala dovršitev enega avtomobila porabo 4.500 delovnih ur, zdaj pa je potrebnih za izdelavo enega avtomobila po metodi Forda samo okroglo 400 delovnih ur, torej za 11-krat manj.

Izdelava namiznega stekla je bila nekdanj umetno rokodelstvo; moderna izdelava namiznega stekla po avtomatični poti zahteva pa le nekako petnajst delovnih ur, ki so jih potrebovali v starih steklarnah, ki so izdelovale namizno steklo.

Posamezen delavec je napravil prej na dan 450 kosov opeke; moderen stroj jih pa izdelal na delovni dan 40.000 kosov.

Pred letom 1919 je napravil posamezen delavec dnevno 75 električnih žarnic; poseben stroj za njih izdelovanje pa jih izgotovi dandanes dnevno 75.000! Tisočkrat več!

Pri izdelavi klin za britje znači storitev ene delovne sile isto količino kakor storitev 500 delovcev še pred dvema letoma.

V težki kovinarski industriji je bilo treba računati za ostruženje enega valja dolgega en meter in 90 milimetrov premera leta 1914 še sedem delovnih ur, 1932 pa samo še dve uri.

Za izdelavo enega vretena dolgega en meter in s premerom 3 milimetrov je bila leta 1914 potrebna še delovna doba štirih ur, leta 1932 pa samo še pol ure.

Celo najbolj konzervativna oblika gospodarstva, to je poljedelstvo, je zdaj prežeta od tehnik in se modernih tehničnih pripomočkov poslužuje v polni meri. V poljedelstvu se dandanes porabi več kakor še enkrat toliko dušika in 58 odstotkov več kalija kakor pa pred vojno in to je pripomoglo in dovelo do porasta svetovne produkcije pšenice od 83 milijonov ton na 103 milijone ton.

Na ta način se produkcija povečuje in olajšuje. Posledica tega je pri današnjem načinu gospodarstva brezposelnost, ko je za isto količino produkcije potrebnih veliko manj delovnih moči in delovnih ur. Ta racionalizacija in njena — vsaj po današnjem gospodarskem načinu — nujna posledica brezposelnost povzro-

čata vedno večje gorje na svetu. Odpomoč bo treba najti, kajti šele potem bodo uspehi racionalizacije res uspehi v blagor človeštva, ne pa v njega prokletstvo.

Cv. K.

Anarhija v današnjem gospodarstvu

Nikdar prej se še ni tako jasno videlo, kako neurejen in nepopolen je današnji takozvani kapitalistični družabni in gospodarski "red". Do kakšnih absurdnosti in protislovij je prišlo današnje gospodarstvo, naj nam pokažejo tele vesti, ki jih postavljamo poleg mnogih, o katerih smo svoj čas že poročali:

V Kanadi in v Zedinjenih državah Sev. Amerike je moralo mnogo farmerjev pustiti svojo pšenico segniti kar v steblih na polju. V New Yorku so ugotovili, da v morju gine nešteto rib zaradi prevelikih množin mleka, ki je bilo izlito v morje. V Oaklandu, Kalif., so izlili v enem mesecu več kakor 450.000 litrov mleka v vodo. Da ohranijo ceno jajc, so igrali rotari klub v Kaliforniji s 60.000 komadi jajc znano igro base ball!

Ob istem času — tako poročajo listi "Bodenreform" — pa je 60 odstotkov vseh newyorških otrok premalo prehranjenih in se polagoma bližajo izgledovanju — in to po ugotovitvah Družbe za izboljšanje položaja ubožnega razreda v New Yorku. Se nikdar prej v vsej zgodovini New Yorka ni bilo v tem mestu toliko ubožstva, bede in pomanjkanja. Nikdar še ni bilo toliko boleznih, ki vse izvirajo iz nezadostne prehrane. Da, še nikdar ni bilo toliko lakote kakor zdaj.

Pa poslušajmo dalje: Dnevno poročilo hamburške blagovne interimske borze sporoča, da je bilo do konca januarja tega leta uničenih že 13,5 milijonov vreč kave, in da hočejo zanaprej dnevno uničiti po 70.000 vreč kave. Če bodo izvedli ta načrt, znači to letnega uničenja okroglo 20 milijonov vreč kave, kar bo pač res pripomoglo k temu, da bodo cene kavi poskočile, ali kakor pra-

vijo kapitalisti, "da se bo lajšal".

In za zaključek: Zaradi velike produkcije mesa nastala predvsem zaradi nemškega trga in odjem pravljajo danski poljedelci načrt, da se uniči ena od skih krav-mlekarij, da na način omeji produkcijo mleka v šestih tednih se na Danskem zaklati 14.000 mlekaric. Da bi se pa strani s tem izrednim ne škodovalo trgu mesa to meso od 14.000 krav dalo v redilno in mastno za prašice. Preveč zaradi tega je treba klav-mlekarije. Ali kdo naj zaklane krave-mlekarije vendar ne ljudje, ki ne kupiti niti masla niti mesa, marveč morajo iz suhega kruha in mesa pa to bi bilo nekapitalistično bil neverjeten zločin proti temu gospodarskemu 000 krav bodo torej pr-svinjsko klajo, svinje redile in uspevale in mast — ali kdo bo potrošil to svinjsko ma- da bodo krmili z njo pa strvi, s posttrmi pa kštem ...?

Pri takem gospodarstvu, kakor obstoja današnje, morajo ljudje gladovati rati od gladi zaradi tega, preveč živili in življenjskih potrebščin — samo, da svet profit in moloh okrnjena in neprizadeta pride pa lahko poteg-

V NAJEM SE ODDA- no stanovanje v drugo stropju. S steklom kri- dej. Le en blok od S.N.P. rane. Zraven damo tu- Cena nizka. Oglavite na: 2721 So. Millard Ave. cago, Ill.

Ali ste že naročili Pr- Mladinski list svojemu lju ali sorodniku v To je edini dar trajn- ki ga za mal denar l- te svojcem v domov-

Agitirajte za Pro-

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča d

Tiska vabila za veselice in shode, vizitice, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrva- slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLAN S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene smernice, unifikirano delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTER

2657-59 So. Lawndale Avenue

Telefon Rockwell 494

Chicago, Ill.

Tam se dobe na želje tudi vse ustrezne pomoči